

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3300/2024. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.I.30.027/2023/19. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozók (a továbbiakban: Indítványozó1, Indítványozó2, Indítványozó3, Indítványozó4) jogi képviselőjük (dr. Szepesházi Péter ügyvéd) útján eljárva alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő a Debreceni Törvényszék 9.G.40.062/2022/11. számú ítélete, a Debreceni Ítéltábla Gf.II.30.210/2022/10. számú ítélete és a Kúria Gfv.I.30.027/2023/19. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozók álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [3] 1.1. A perbeli felperes pénzügyi jogelődje kölcsönadóként, a perbeli III-IV. rendű alperesekkel (Indítványozó1 és Indítványozó2) egyetemleges adósokként kölcsönszerződést kötött. A kölcsön célja hitelkiváltás és általános felhasználás volt azzal, hogy a kölcsön összegéből 80 000 000 forintot a felperes által forgalmazott befektetési alapokban és/vagy betétben rendelték zárolni. A kölcsön visszafizetésére 300 hónap futamidőt és 6 038 svájci frank összegű induló törlesztőrészt határoztak meg azzal, hogy a törlesztés módjaként állandó konverziós megbízást jelöltek meg. A szerződés elválaszthatatlan mellékletei voltak az általános szerződési feltételek (a továbbiakban: ÁSZF), az Indítványozó1 és Indítványozó2 által aláírt kockázattartó nyilatkozat, valamint az állandó konverziós megbízás. Indítványozó1 és Indítványozó2 közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállalásról szóló tartozáslismerő nyilatkozatot is tett, amely rögzítette a kölcsönszerződés tartalmát, a svájci frank kölcsönre vonatkozó ÁSZF-et, valamint a devizahitelhez kapcsolódó kockázattartó nyilatkozatot. Indítványozó1 a szerződés megkötésének napján forintszámlája terhére – havi 6 038 svájci frank összegre – állandó konverziós megbízást adott. A kölcsönszerződés biztosítására a felek ugyanezen a napon jelzálogszerződéssel az ingatlannyilvántartásba bejegyzett jelzálogjogot alapítottak az Indítványozó1 és Indítványozó2 tulajdonában álló ingatlanra (a továbbiakban: ingatlan).
- [4] A felperes a kölcsön összegét svájci frankban folyósította a kölcsönszerződésben megjelölt számlára. Az indítványozói befektetési számlán lévő 318 331 euróból – amely hozzávetőlegesen 80 000 000 forint volt – a felperes az indítványozók megbízásából 2007. október 26-án külföldi értékpapírt vásárolt. A felperes a kölcsön kamatát a futamidő alatt nem a szerződésnek megfelelően számolta fel. Az adós indítványozók 2010. decemberében bejelentették, hogy a szerződéstől a jogszabályba ütköző 80 000 000 forint rész tekintetében elállnak, amit a felperes nem fogadott el. Az indítványozók a törlesztőrészt 2010. december 31-ig fizették, ezt követően 2013. május 31-ig a felperes a folyószámlájukról a kezelési költséget levonta, egyéb számlájukról 216 368 forintot vezetett át, majd 2016. szeptember 15-én a kölcsönszerződést felmondta.
- [5] A III-IV. rendű alperesek 2009. február 5-én a külföldi értékpapírok vásárlására létrejött szerződés érvénytelenségének a megállapítása iránt keresetet terjesztettek elő, azonban a bíróság a pert megszüntette a szerződésre irányadó üzletszabályban szereplő választottbírói kikötés miatt. Indítványozó1 és Indítványozó2 a felperessel szemben pert indítottak annak megállapítása érdekében, hogy a felek között a kölcsönszerződés elsődlegesen nem jött létre, másodlagosan nem lépett hatályba, valamint a befektetési alapba történő elhelyezésre vonatkozó szerződéses rendelkezés jogszabályba ütközés miatt semmis (a továbbiakban: előzményi per). A bíróság jogerős ítéletével (a továbbiakban: előzményi jogerős ítélet) a keresetet elutasította megállapítva, hogy a felek között kölcsönszerződés jött létre, az hatályba lépett, a felperes folyósítási kötelezettségének eleget tett, a felek megegyezéssel eltértek az óvadékra vonatkozó szerződéses rendelkezéstől, a kölcsönszerződés nem felelt

- meg a lakossági kölcsön különös szabályainak, az indítványozókat az elállás joga nem illette meg. A Kúria ítéletével az előzményi jogerős ítéletet hatályában fenntartotta (a továbbiakban: a Kúria ítélete).
- [6] Indítványozó1 és Indítványozó2 a választottbíráson keresetet terjesztettek elő annak megállapítása érdekében, hogy az óvadéki szerződés, a felek között egyéb befektetésre vonatkozó szerződés, valamint a 80 000 000 forint kölcsönrészből a befektetési alapba történő befektetés semmilyen összegre nem jött létre, de a választottbíráóság hatásköre hiányát állapította meg és az eljárást megszüntette (a továbbiakban: a választottbíráóság végzése). Indítványozó1 és Indítványozó2 az ingatlan tulajdonjogát ajándékozással átruházták Indítványozó3 és Indítványozó4 perbeli alperesekre azzal, hogy Indítványozó1 és Indítványozó2 javára holtig tartó haszonélvezeti jogot, valamint öröklési jog biztosítására elidegenítési és terhelési tilalmat jegyeztek be.
- [7] A felperes Indítványozó3 és Indítványozó4 alpereseket az ingatlan tulajdonosaiként, Indítványozó1 és Indítványozó2 alpereseket a haszonélvezeti jog jogosultjaiként annak tűrésére kérte kötelezni, hogy bejegyzett jelzálogjoga alapján 224 397 794 forint összegű követelését az ingatlanból kielégítse.
- [8] Az elsőfokú bíróság első ítéletével annak tűrésére kötelezte az indítványozókat, hogy a felperes az őt megillető 188 237 669 forint összegű követelése erejéig az ingatlanból kielégítést nyerjen. A másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésével az elsőfokú bíróság első ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Az elsőfokú bíróság ítéletével annak tűrésére kötelezte az indítványozókat, hogy a felperes az őt megillető 224 397 794 forint összegű követelése erejéig az ingatlanból kielégítést nyerjen. Indokolásában az indítványozók által állított permegszüntetési ok, az elévülési és érvénytelenségi kifogások, valamint az első szakértő szakvéleményének mellőzése vonatkozásában visszautalt az elsőfokú bíróság első ítéletére és a hatályon kívül helyező végzésre.
- [9] Az indítványozók fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét – a per érdemében – helybenhagyta. Indokolása szerint az elsőfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésnek eleget tett: vizsgálta, hogy a felek ténylegesen megállapodtak-e a teljesítés során alkalmazandó árfolyamban, valamint érdemben vizsgálta a kezelési költség kikötésére és az árfolyamkockázat áthárítására vonatkozó szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét. Ezekben a kérdésekben nem volt szükség további bizonyítás lefolytatására, amit az indítványozók nem is indítványoztak.
- [10] Az indítványozók felülvizsgálati kérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen új határozat hozatalával a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. A kölcsönszerződés és a jelzálogszerződés érvénytelenségét alátámasztó tények körében arra hivatkoztak, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen, mert nem számítható ki belőle a jelzálogjog által biztosított követelés. A kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezményei levonása körében arra hivatkoztak, hogy a bíróságok a szerződés érvénytelenségét eredményező kifogások miatt nem elutasították a keresetet, hanem reparálták a per tárgyát nem képező kölcsönszerződést olyan kondíciókkal, amelyek soha nem képezték a felek szerződéses akaratát. A szakértők kirendelésével kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság az első szakértő kirendelését és szakvéleménye előterjesztését követően kirendelte a második szakértőt ugyanazon szakkérdések megválaszolására, amely sérti a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 177. § (1) bekezdését. Az óvadékkal kapcsolatban arra hivatkoztak, amíg a felperes nem számol el az óvadéki értékkel, addig nem terjeszthet elő zálogjogból való kielégítés tűrése iránti keresetet, mert a perlés idő előtti. Az egyéb érvénytelenségi kifogásokkal kapcsolatban előadták, a bíróságok által észlelt érvénytelenségi kifogásokon kívül még további érvénytelenségi kifogásokra is hivatkoztak, amelyeket a bíróságok nem vizsgáltak, így az ítéletek alulindokoltak.
- [11] A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem részben a megjelölt körben nem volt alkalmas érdemi felülbírálatra, mert nem tartalmazott a jogerős ítélet jogszabálysértő voltával összefüggő jogi érvelést. Másrészt a Kúria nem állapította meg, hogy a jogerős ítélet sértene a felülvizsgálati kérelemben megjelölt más jogszabályi rendelkezéseket, ezért azt a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- [12] 1.2. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy álláspontjuk szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [13] Az indítványozók szerint az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésébe (tulajdonhoz való jog) ütközés azért következett be, mert a pervesztességük befolyásolta a kölcsönszerződésből fakadó fizetési kötelezettséget, ideértve a perköltség-teljesítési kötelezettséget, ezek végrehajthatóságát, a vagyoni hátrány pedig sérti a tulajdonhoz való jogot.

- [14] A bírósághoz fordulás jogának sérelme önkényes mérlegelés eredménye az óvadékkal kapcsolatban. Ha ugyan is sem a választottbíróság, sem a rendes bíróságok nem jogosultak a „tartozás” részét képező óvadékkal összefüggő kérdés elbírálására, akkor a bírósághoz fordulás joga megsérült, így tehát az alkotmányos bírói független, szabad mérlegelés elve is, a bíróság azt átlépi, önkényes mérlegelést valósít meg. Az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) és (7) bekezdése (tisztességes eljáráshoz való jog, érdemi jogorvoslathoz való jog, bírósághoz fordulás joga) az önkényes mérlegelés tilalma megszegésén keresztül sérült.
- [15] A választottbíróság hatáskör hiányát megállapító végzése súlyosan sérti az indítványozók tisztességes eljáráshoz való jogát és jogorvoslathoz való jogát, hiszen azt állítja, hogy az indítványozókat a befektetés körében nem illeti meg a jogorvoslathoz való jog, mert nincs olyan ítélkezési fórum, amely azt érdemben vizsgálhatná, továbbá azt is állítja, hogy a választottbíróság nem köteles figyelembe venni az állami bíróság hatáskörét jogerősen kizáró és a választottbíróság kizárólagos hatáskörét jogerősen megállapító döntését, mely tény az ítélkezés kiszámíthatatlanságához, a jogbiztonság elvesztéséhez és a jogkereső fél jogorvoslati jogától való teljes mértékű elzárásához vezetett.
- [16] A kezelési költség felszámításának megalapozottsága körében az elsőfokú bíróság vizsgálatot nem folytatott le, de a szakértőt utasította a kezelési költséggel és kezelési költség nélküli követelés meghatározására. Az elsőfokú bíróság ítéletében sem tért ki arra, hogy a felperes a kölcsönszerződés felmondását követően milyen „banki adminisztratív szolgáltatásokat” végzett alpereseknek, figyelemmel arra, hogy a felperes által vezetett nyilvántartásból, még az általa állított követelést sem volt képes bizonyítani, levezetni. E tekintetben nem valósul meg a bírói független, szabad mérlegelés elve, azt átlépi, önkényes mérlegelést valósít meg. Önkényes és nyilvánvalóan téves, egyben alkotmányellenes az a kúriai ítéleti megállapítás, ami az elévülési kifogás elutasítását illeti.
- [17] Az indítványozók álláspontja szerint mint európai uniós állampolgárok nem kapták meg a kötelező uniós fogyasztóvédelmi jog védelmét, pedig fogyasztói szerződés esetén az irányadó, és konkrétan a felülvizsgálati kérelemben megsértettként megjelölt anyagi jogi jogszabályi rendelkezések és bírói gyakorlat is konkrét kötelező értelmezést ad. Ezzel sérült az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) és (7) bekezdése, és a törvény előtti egyenlőség is [XV. cikk (1) bekezdés] a többi fogyasztói szerződést kötő akár magyar, akár más tagállami állampolgár jogához képest is.
- [18] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [19] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt az indítványozók határidőben nyújtották be. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozók jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését], a támadott bírói döntéseket, a Debreceni Törvényszék 9.G.40.062/2022/11. számú ítéletét, a Debreceni Ítéltábla Gf.II.30.210/2022/10. számú ítéletét és a Kúria Gfv.I.30.027/2023/19. számú ítéletét, továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, valamint jogosultságuk és érintettségük egyértelmű, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat.
- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [21] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírlatára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]]. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozók valójában egyet nem értésüket fejezték ki a bíróságok döntésével, azok érvelésével, indokolásával kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-elle-

- nességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Ugyancsak nem elégséges érvelés annak kinyilvánítása, hogy a bírói döntés az indítványozókra hátrányos tartalommal rendelkezik.
- [22] Az előbbiek mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy az eljáró bíróságok a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálatuk tárgyává tették, és követhetően számot adtak döntésük indokairól. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozók ezzel összefüggésben bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket kifogásolnak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tisztességes hatósági vagy bírósági eljáráshoz való jog megsértésének kétélye nem merül fel.
- [23] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [24] 4. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-a és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/678/2024.

